

2020-09-03
S2020/06721/FS (delvis)

Socialdepartementet

Statskontoret
Box 396
101 27 Stockholm

Uppdrag att följa upp arbetet kring Vision e-hälsa 2025

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att följa upp arbetet med Vision e-hälsa 2025. Uppföljningen ska utgöra underlag för regeringen inför framtagandet av den planerade tredje strategin för genomförande av Vision e-hälsa, för 2023–2025.

Statskontoret ska inom ramen för uppdraget analysera huruvida det gemensamma arbetet som staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) gjort i enlighet med överenskommelsen Vision e-hälsa 2025 varit effektivt, relevant och ändamålsenligt. Analysen ska ta sikte på om statens och SKR:s gemensamma arbete på ett adekvat sätt har bidragit till att skapa förutsättningar för hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens aktörer att nå visionen, att Sverige år 2025 ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens och e-hälsans möjligheter.

I arbetet med uppdraget ska Statskontoret inhämta synpunkter från berörda myndigheter och i övrigt relevanta aktörer inom visionsarbetet, både inom och utom styr- och samverkansorganisationen.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 december 2021. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Digitalisering bär med sig stora möjligheter för hälso- och sjukvården såväl när det gäller patientsäkerhet som effektivitet. Digitaliseringen kan t.ex. innebära bättre möjligheter till egenvård för den enskilda individen och ökad

flexibilitet för personalen i utförandet av arbetet, vilket i sin tur kan bidra till minskad stress. Det kan även innebära ökad patientsäkerhet om personalen har tillgång till adekvat information vid vårdtillfället.

På socialtjänstens område kan smart användning av ny teknik frigöra tid för personal, handläggningstider förkortas samtidigt som rättssäkra processer upprätthålls. Införande av digitala tjänster såsom välfärdsteknik kan ge brukare ökad trygghet, självständighet och delaktighet.

År 2016 tog staten och SKR fram en överenskommelse om en gemensam vision för e-hälsoutvecklingen; Vision e-hälsa 2025 – gemensamma utgångspunkter för digitalisering i socialtjänst och hälso- och sjukvård (dnr S2016/01874/FS). Syftet med överenskommelsen var att den skulle utgöra utgångspunkt för det fortsatta utvecklingsarbetet på e-hälsoområdet och denna undertecknades av företrädare för staten och SKR. Visionen är att Sverige år 2025 ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens och e-hälsans möjligheter, i syfte att underlätta för människor att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd samt utveckla och stärka egna resurser för ökad självständighet och delaktighet i samhällslivet. Med hjälp av e-hälsa ska individen vara i centrum, verksamheter få hjälp att utvecklas och hälso- och sjukvården och socialtjänsten ska vara jämlik, effektiv, tillgänglig och säker. Samtidigt måste digitaliseringen ske på ett sätt som säkerställer informations-säkerheten och den personliga integriteten.

Som ett led i att omsätta visionen till praktiskt genomförande tog parterna fram en handlingsplan för arbetet under 2017–2019 (Handlingsplan för samverkan vid genomförande av Vision e-hälsa 2025, 2017–2019). För 2020–2022 anges den strategiska inriktningen i en gemensam strategi (En strategi för genomförande av Vision e-hälsa 2025 – Nästa steg på vägen 2020–2022).

I handlingsplanen för 2017–2019 beskrevs tre insatsområden för ett mer samlat nationellt arbete; regelverk, standarder och enhetligare begrepps-användning. Dessa tre områden har även fortsatt setts som grundläggande förutsättningar för att möjliggöra en hållbar förnyelse av socialtjänsten och hälso- och sjukvården med stöd av digitalisering. I strategin för genom-förande för 2020–2022 anges även fyra inriktningsmål för att öka utveck-lingstakten och stärka den samlade förmågan. Målen är:

- individen som medskapare

- rätt information och kunskap
- trygg och säker informationshantering samt
- utveckling och digital transformation i samverkan.

En rad olika åtgärder har vidtagits inom ramen för visionsarbetet. Som exempel inom området regelverk kan nämnas att regeringen har tillsatt en utredning för att se över vissa frågor som rör personuppgiftshantering i socialtjänst- och hälso- och sjukvård (dir. 2019:37). Även utredningen Velfärdsteknik i äldreomsorgen (dir. 2018:82) lämnade förslag som syftar till att ge fler personer möjlighet att ta del av velfärdsteknik på ett rättssäkert sätt. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet. Ett exempel inom området standarder är att E-hälsomyndigheten har fått i uppdrag att sammanställa och tillgängliggöra gemensamma nationella specifikationer, dvs. överenskommelser om hur standarder ska tillämpas i olika situationer för att underlätta informationsutbyte.

För att mäta hur arbetet med strategin och att nå visionen fortlöper görs kontinuerligt uppföljningar av digitaliseringsutvecklingen inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Inom ramen för arbetet med handlingsplanen för 2017–2019 togs ett indikatorbaserat ramverk för uppföljning fram. I enlighet med strategin för genomförande för 2020–2022 ska det indikatorbaserade ramverket kompletteras med redovisning av vidtagna insatser och uppnådda resultat. I april 2020 publicerade samordningskansliet för Vision e-hälsa 2025 rapporten ”Vision e-hälsa 2025 – Uppföljning 2019”, som tagits fram på uppdrag av beredningsgruppen för visionsarbetet. Rapporten ger exempel på befintliga stöd och e-tjänster riktade till invånare och till medarbetare i vård och omsorg, samt exempel på initiativ som pågår på nationell nivå och som skapar förutsättningar för e-hälsoutvecklingen.

Av e-hälsovisionen framgår att den valda samverkansformen bygger på att den grundläggande ansvarsfördelningen mellan staten och kommuner och regioner kvarstår. Kommuner och regioner har huvudansvaret för socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Ansvaret innebär bland annat att organisera, leda, planera, utveckla, kvalitetssäkra och finansiera verksamheten. Statens ansvar rör främst lagstiftning, tillsyn, utjämningsystem samt bidragsgivning. Denna ansvarsfördelning ska vara utgångspunkten för det fortsatta arbetet.

Ärendet

I uppdraget ingår att utvärdera samverkansformen för arbetet samt undersöka vilken påverkan som arbetet och de insatser som parterna, dvs. staten och SKR, vidtagit har haft på andra berörda aktörer såsom verksamhetsföreträdare för kommuner och regioner eller privata vårdgivare, t.ex. digitaliseringsstrateger, it-chefer, verksamhetsutvecklare m.fl. Det ingår även i uppdraget att analysera huruvida företrädare för parterna anser att den valda samverkansformen underlättat deras arbete med att prioritera och stödja andra aktörers arbete.

Statskontoret ska också se över relevansen och ändamålsenligheten av visionsarbetets struktur, med vision och strategi samt särskilt utpekade insatsområden och inriktningsmål. I detta ingår att inhämta synpunkter från berörda aktörer.

I uppdraget ingår även att utifrån den nämnda analysen lämna förslag på hur arbetet bör vidareutvecklas i den tredje strategin för genomförande, för 2023–2025. Förslagen ska beakta den kommunala självstyrelsen samt gällande ansvarsfördelning mellan stat, regioner och kommuner.

Det ingår däremot inte i uppdraget att följa upp utvecklingen av e-hälsa och digitaliseringen i hälso- och sjukvård eller socialtjänst, då detta görs av andra aktörer.

I arbetet med uppdraget ska Statskontoret beakta andra uppdrag och rapporter av relevans, såsom regeringens uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att utvärdera överenskommelsen om digitalisering inom äldreomsorgen (S2020/04363/SOF), regeringens uppdrag till Socialstyrelsen att utveckla nyckeltal för användningen av e-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna och att följa upp och redovisa resultaten på sin hemsida

(S2020/05630/FS) samt regeringens tidigare uppdrag till Statskontoret att utvärdera Digitaliseringsrådet samt undersöka möjliga former för analys och genomförande av digitaliseringspolitiken (I2019/01965/D).

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Hanna Lobosco

Kopia till

Statsrådsberedningen SAM
Finansdepartementet BA, SFÖ
E-hälsomyndigheten
Läkemedelsverket
Myndigheten för delaktighet
Myndigheten för digital förvaltning
Socialstyrelsen
Sveriges Kommuner och Regioner